

Kötik a kollektív szerződéseket

A rendelkezések szerint a vállalatoknál január 1. és március 31. között kötik meg és hirdetik ki az 1969—70. évi új kollektív szerződéseket. A Munkügyi Minisztérium a SZOT-tal együtt figyelemmel kíséri a szerződések előkészítését, vitáját. A tapasztalatok általában kedvezőek.

A legtöbb helyen megfelelő időt biztosítottak arra, hogy a dolgozók véleményét nyilváníthassanak és sokoldalúan megvitathassák az új szerződés tervezeteket. A vállalatok egy részénél a tervezet már kész, sőt egyeseknél, mint például a Kismotor- és Gépgyárban, a Hazai Pamutszövőben már alá is írták az új kollektív szerződést. (MTI)

„Tetőzik” a demográfiai hullám

Mérleg tavalyról

Tovább böngészve a Központi Statisztikai Hivatal a gyűjteményi igazgatóságának 1968-ról szóló jelentését, a demográfiai számokat és tényeket találhatunk a lakosság egészségügyi helyzetéről és az oktatásban részt vevő fiatalok és felnőttek számarányainak változásairól.

A megye lakosságának egészségügyi helyzete és az egészségügyi ellátás körülményei tavaly általában javultak.

Kevesebb fertőző megbetegedés volt, mint egy évvel korábban. A csecsemőhalandóság változatlanul alacsony, kisebb arányú az országosnál. Az egészségügyi helyzet kedvező alakulására utal, hogy egyes intézmények igénybe vétele mérséklődött, új és nyilvántartott betegek száma pedig kevesebb, mint 1967-ben volt.

Arnyas oldallal is találkozhatunk a számok között:

emelkedtek a balesetekkel összefüggő megbetegedések.

Ezer munkásra 52 baleset jutott.

ezen belül az élelmiszeriparban 18, az építőiparban 20 százalékkal több, mint egy évvel korábban. A közúti balesetek száma is tovább emelkedett tavaly. A balesetek 12 százalékkal, az ezek következtében megsérültek pedig 22 százalékkal haladta meg az 1967. évit.

A lakosság egészségügyi helyzetének javulásához hozzájárult a jobb személyi ellátottság. Az orvosok és az egyéb egészségügyi munkakörben foglalkoztatottak száma 3—3 százalékkal nőtt. A

személyi ellátottságnak az utóbbi években bekövetkezett javulása elsősorban a járóbeteg-ellátásban mutatkozott meg, melynek színvonalát Szegeden és Csongrád megyében kedvezőbb az országosnál.

Az egészségügyi ágazatnak az úgynevezett „dologi” oldala viszont már kifogásolható Csongrád megyében. Különösen a körzeti orvosi és a szakorvosi rendelés körülményei gyengék. A közegorvosi rendeleseknek harmadrésze magánrendelőben történik. Nem elegendő az ellátásra Szentesen és Makón a rendelőintézet. Szegeden a szakorvosi rendelésekkel kapcsolatban a zsúfoltság és a problémák megoldása csak a járási rendelőintézet felépítésével szűnik meg.

A jelentésből kiténik, hogy az oktatási intézmények nappali, esti és levelező tagozatain a folyó tanévben

71 ezren tanultak.

számuk 6 százalékkal kevesebb az egy évvel korábbinál. A tanulólétszám csökkenése a tanköteles korú népesség kisebb számával és a felnőttkorúak iskolázottságának mérséklődésével áll összefüggésben. A mostani tanévben 5 százalékkal kevesebb az általános iskolákban, több mint 20 százalékkal az esti és levelező tagozatokon tanulók száma, mint egy évvel korábban.

A tanulólétszám alakulása megfelel a korábbi évek előirányzatának. A demográfiai hullámot követő kis létszámú korosztályok tanköteles korba lépésével, s az esti és levelező tagozatokon tanulók számának rohamos csökkenésével a tanulólétszám a folyó tanévben közel 20 százalékkal volt kevesebb az öt évvel korábbinál. Ezen belül a nappali tagozatos tanulók száma 10, az esti és levelező tagozatos tanulóké közel 60 százalékkal csökkent.

Nagy részt a demográfiai hullám „tetőzése” következtében az utóbbi két tanévben

jelentősen megnőtt az általános iskolát befejezők száma.

A folyó tanévben mintegy 7200, az előző tanévvel egyező, az 1966—67. tanévinél viszont 13 százalékkal több tanuló fejezte be általános iskolai tanulmányait. A továbbtanulással kapcsolatos gondok viszont megmaradtak.

A középfokú intézmények jelentősebb fejlesztésére nem kerül sor, a továbbtanulás korábbi arányának biztosítása érdekében a szakmunkástanuló-képzés további bővítése szükséges. A középfokú iskolák nappali tagozatain végzők száma az előző évi szinten maradt.

Kongresszust tartanak a nemzetiségi szövetségek

Tavasszal rendezik meg kongresszusait a hazánkban működő nemzetiségi szövetségek — így a délszláv, a szlovák, a német és a román — szövetség. A tanácskozáson felméri a szövetségben tömörülő mintegy félmillió nemzetiségi dolgozó helyét társadalmi életünkben és részvételét az ország szocialista építésében.

A szövetségek egyik központi feladatuknak tekintik a nemzetiségi kultúra ápolását. Jelenleg hazánkban 30 német, 25 szlovák, 30 délszláv és 7 román kultúrcsoport működik. Tevékenységükhöz az állam jelentős anyagi támogatást biztosít.

A nemzetiségi dolgozók

Siker és nyugtalanság

dönként fellángolnak a viták Szeged szellemi életéről. Hivatalos fórumokon éppúgy, mint baráti társaságokban. Nemrégiben a tudományegyetem rektora szólott erről, nem kevés nyugtalansággal mutatva rá, hogy Szeged szellemi élete nincs olyan élénk és színvonalas, mint amilyenek a város lehetőségei. A napokban a Művészek klubja alakuló megbeszélésén vettem részt; a téma ott is vitát váltott ki.

Aki valamennyire is ismeri Szeged életét, tudja, hogy ezek a hol szabatosan, hol pontatlanul, de mindig indulatosan megfogalmazott bírálatok nem teljesen alaptalanok. Nem arról van szó, hogy a városnak nincsenek helyzetei és hagyományaihoz méltó kiemelkedő szellemi teljesítményei. Csak néhányat említve: a szegedi matematikai iskola világszerte nagy tekintély, az operaegyüttes híre is régen túljutott az ország határain, s említsük meg a nyári fesztivált, annak ellenére, hogy az említett vita egyik sarkpontja éppen e körül alakult ki.

A fesztivál szükségességét és eredményeit természetesen senki nem vitatja. Azonban sokaknak úgy tűnik, a város megelégszik ezzel a sikerrel, s nem igyekszik az év fesztiválon kívüli tizenegy hónapjában olyat produkálni, ami — rangját, visszhangját tekintve — méltó lenne hozzá.

Ez a gondolatmenet — tudjuk — könnyen sebezhető. A szellemi munkának ugyanis sok olyan ágazata van, amelynek a sikerei a dolog természete miatt nem kerülhetnek a közélet fórumaira. Elsősorban a tudományos munka eredményei ilyenek; a sokszor hosszú évek fáradságos munkájával létrehozott diadalmas részeredmény a nagyközönség számára magától értetődően érdektelen; nem lehet minden évben C-vitamint felfedezni.

Természetesen a tudományos munkának is vannak nagyközönség elé kívánkozó sikerei, s nyilvánvalóan még inkább a művészetnek, amely ízig-vepig közéleti természetű: közönség nélkül nem élhet. Ha ilyen szempontból, tehát a közélet fórumaira való teljesítmények szempontjából nézzük Szeged szellemi életét — s ebben van igaz az előbb bírált felfogásnak — valóban nem lehetünk mindennel elégedettek. Nem eléggé izgalmas, nem eléggé eleven ez az élet. Ha a dolgok okait és gyökereit keressük, tulajdonképpen itt találjuk meg a magyarázatot arra, hogy miért nincs élő kapcsolata a közönséggel, hogy miért nem jött létre a kívánt és nélkülözhetetlen kontaktus. Erre is csak egyetlen közismert példát említnék, a színházat, amelynek kapcsolata a közönséggel egyenesen katasztrofális. Ennek több oka van, de ezek között nyilvánvalóan a főszerepet játssza, hogy a színház munkája egészében nem ad valódi gondolati izgalmat.

Ha most nem tekintünk a lényegtelen és könnyen cáfolható tévedésekre, kimondhatjuk: igazuk van azoknak, akik Szeged szellemi életétől közéleti értelemben izgalmasabb, nagyobb szabású teljesítményeket várnak, azon alapon, hogy ehhez adottak a lehetőségek. A szabadtéri sikereit ne tespedt nyugalom kövesse az év 11 hónapjában, hanem alkotó nyugtalanság, lendületes cselekvés. Ezt kell megszervezni.

Mit lehetne tenni? A kérdés nem egyszerű, nincsen receptje. A megoldás kidolgozása a jövőre vár. A bírálaton azonban ennek ellenére is érdemes elgondolkodnunk; a kritikát nem utasíthatjuk vissza azzal, hogy nem egyszerűen érkezik a megoldással. Hivatkozhatunk a pécsi filmszemlére. Külsőségeit tekintve nem valami látványos rendezvény ez, alig száz ember, rendezők, színészek, kritikusok vesznek részt rajta, s mégis, amíg tart, reá figyel az egész ország. Miért? Azért, mert ami ezekben a napokban ott történik, az az egész ország számára fontos és érdekes. Érdemes rá odafigyelni.

Természetesen senki sem akar egy másik, egy szegedi ellenfilmszemlélet. De azt már igenis sokan akarják, hogy a szegedi szellemi élet adottságait, lehetőségeit felhasználva olyan akciókat szervezzenek itt, amely tartalmi érdekességénél, izgalmánál fogva képes arra, hogy közvetlen közreműködőt közéleti érdekű színvonalas teljesítményekre sarkallja, másrészt arra is alkalmas, hogy Szegeden túl figyelmet, visszhangot váltson ki. Az illetékesek dolga, hogy ezt a programot kimunkálják.

Nem napi feladat ez. Senki sem várja a város szellemi életének irányítóitól, hogy már holnap kész programmal lépjenek a nyilvánosság elé; több évre szóló munka ez. Szeged nyári fesztiváljával „kiugrott” a hasonló városok közül. Az év többi 11 hónapjában viszont mintha elmaradt volna tőlük. Nyilvánvalóan nem a fesztivál ebben a hibás, de az is nyilvánvaló, hogy a nyugtalanságnak, a „békétlenkedőknek”, akik ez ügyben felszólalnak, igazuk van. Fórumokat, lehetőségeket kell szervezni Szeged szellemi élete számára ahhoz, hogy önön lehetőségeit kibontakoztathassa.

Ökrös László

Hallószemüveg

Az Esztergomi Szemüvegyár elkészítette az úgynevezett hallószemüveg keretének prototípusát, amelybe behelyezhető a Medicor által készített kicsinyített gombakkumulátor.

A hallószemüveg esztétikusabb, mint a dobozos hallókészülék. A prototípus már az SZTK-nál van és úgynevezett fázispróba alá. (MTI)

SZOMBAT, 1969. FEBRUÁR 15.

DELMAGYARORSZÁG 3

Gyerekcipőben

Egész életünkben, amikor már régen „kinőttünk a gyerekcipőből”, viseljük az első cipők következményeit. Sok a lábfej ember — jók voltak-e az első kis cipők? Az egészséges láb rendkívül fontos, ezért különös gondot kell kiválasztanunk gyermekünknek cipőjét.

Mire ügyeljünk vásárláskor? Hogyan vesszük észre, hogy kinőtte a kicsi a régit? Lépezt tart-e iparunk a követelményekkel?

Fájós lábú a gyerekm!

Panaszkodik sok szülő, pedig a gyerek nem születik fájos lábúnak. Sőt, lábuk kevésbé kényes, mint a felnőtteké; kevés gyerek veszi észre, „hol szorít a cipő”; olyan lágy és hajlékony a lábuk, néha két számmal kisebb lábbelit is panasz nélkül elhordanak. Ebből következik — orvosok a megmondható — legtöbb gyerek túl kicsi cipőt visel.

A gyerekcipők a 18-as bébitől a 38-as számig terjednek, s ez köztudott, hogy a hosszúság adata: egy cipőszám — nemzeti mértékként elfogadva — 6,7 millimétert jelent. A kis lábak évente 1—3 szímmel nőnek, életkor szerint (és a 3 számmal az már két centiméter!). Hozzászámítva, hogy ugrásszerűen nő a gyerekláb, néha két hónap alatt egy számmal, aztán fél évig semmit, az orvosok azt tanácsolják, hogy 8—10 hetenként ellenőrizzük a méreteket.

Hogyan tudjuk mi magunk mérni? Állítsuk papírlapra a kicsit, és rajzoljuk körül a lábát. (Lényeges, hogy álljon: a testsúly miatt álló helyzetben nagyobb, de legalábbis szélesebb a láb.) Igaz, hogy hosszúságra szoktuk venni a cipőt, de az ugyanolyan hosszúságú cipőben járó gyerekeknek legalább négyfajta szélességű cipőt kellene gyártani. — Ha egy ilyen méret-rajzot körülvágtunk és eltesztjük, 8—10 hét múlva az újabb rajzot összehasonlíthatjuk vele és azonnal látjuk, jó-e még a régi cipő?

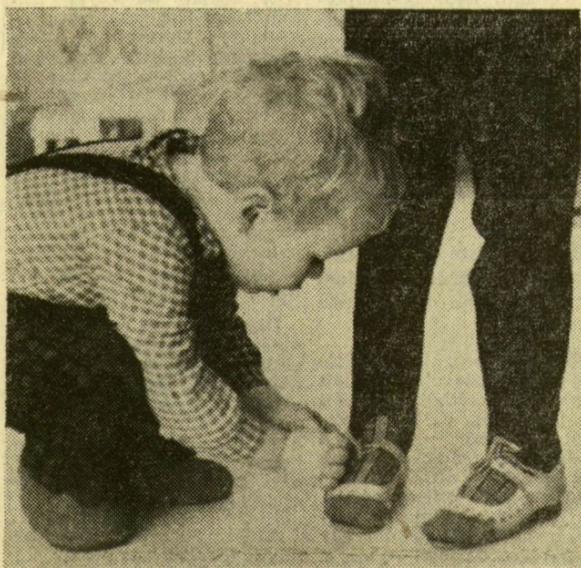
Erre ügyeljünk vásárláskor

A cipő hivatása az, hogy sérülésektől, hidegtől és nedvességtől védje a lábat. Mik az egészségügyi követelmények a gyerekcipővel kapcsolatban?

Hosszúságra legyen megfelelő, hogy maga a cipő sérülést ne okozzon, hosszabbnak kell lennie, mint a láb. A kicsiknél 10 milliméterrel, iskolás gyerekeknek és felnőtteknél 15 milliméterrel legyen nagyobb. (Ezt a számot a láb méretéhez viszonyítva kell megmérni.)

Több éves vita

Tessék új cipőt venni! De milyet? Évek óta folyik a hadakozás az ipar és a ke-

reskedelem, valamint a szülő között gyerekcipőügyben. Mintha javulna a helyzet. Annál is inkább, mert a szülők zöme belátja, hogy nem a tartósságot kell számunkra. Meddig jó egy gyereknek a cipő? Átlag 8—10 hétig — de nem sokkal tovább — hordhatja a láb károsodása nélkül. (Mégsem hirdetünk megbocsátást az iparnak, ha 3—4 hét után tönkremegy a cipő, de nem követelünk „évekig hordható” gyereklábbelit.) Tehát inkább azt kérjük, hogy finomabb belső kidolgozást kapjanak a kis cipők, és legyen bennük harántemelő. Néhány kereskedő emlékszik arra, hogy néha egy fazonból két-három szélességi méretet is gyártanak, de ránk, pedig ez kellene. Ma már jobbak a gyerekcipők is, hiszen a nagy gyárak orthopéd orvosok szaktanácsai alapján készítik a tervet. De miért nem mindegyik gyár?

Az üzletekben — és megkérdeztük nem egy szegedi cipőboltban — nem tudják az eladók, melyik gyár készíti harántemelő gyerekcipőt és melyik nem. Akadt nem egy eladó, aki túlnál tudta meg, hogy van talpbetétes gyerekcipő is. Hogyan tudnánk akkor ajánlani a vásárló szülőnek? A lábméretet nem tudják pontosan megállapítani („megkérdezzük, hogy hány éves a gyerek” — mondta az egyik eladónál); a Duna-cipőboltban láttunk egy táblázatos mérőt, de az korszerűtlen, ma már nem jó. Másuttal az sincs. Cipőt színre, fazonra ajánlanak — hogy melyik jobb, melyik egészségesebb, alig-alig tudják. Igaz, a szülők is elsősorban a külsínt nézik.

A forma: ne legyen a cipő túlságosan laposodó orrú, de hegyesedő sem. Gyerekcipőknél nem a divat az elsőszámú követelmény!

A cipők ruganyosságáról mit kell tudni? A cipőtálcát ne legyen merev, de ha túl lágy, különösen 2—3 éves gyerekeknek, az sem jó. Lehetőleg bőrből legyen, mert jobban szellőzik.

Mikor kell új cipő, hogyan vesszük észre, hogy kicsi a régi? Ha elfehéredett foltok, nyomási tünetek vannak a lábujjakon — fehér az öreg ujj vége! — vagy feldőrszött a kis láb, kicsi a cipő. A gyerekek nem szólnak, hogy nyom a cipő — de sokszor a legváratlanabban azt állítják, hogy fázik a lábuk. Ez a szoros cipő miatt van. Biztos jel az is, ha nem gördülékenyen, hanem kényseredett tartással jár a kicsi.

Tessék új cipőt venni! De milyet? Évek óta folyik a hadakozás az ipar és a ke-

P. Szóke Mária